

stavil Josef Curius.

Dvořákova práce je průkopnická a každý, kdo se kdy bude zabývat postavami těchto tolerančních kazatelů, musí se k ní vrátit. Lze jen litovat, že poměry byly jiné než dnes a Dvořákova ostýchavost způsobila, že se nemohl plně věnovat svému studiu, k němuž byl - jak už řečeno - určen nejen svým historickým zájmem, ale především znalostí maďarštiny.

Nezjistili jsme zatím mnoho těch, kdož službou na uher-  
ských reformovaných sborech spláceli dluh naší české evange-  
lické církve. Tím více si znovu připomenme vděčnost, kterou  
jsme povinni svým maďarským bratřím za službu jejich kazate-  
lů před dvěma sty léty a později.

## POČÁTKY PRVNÍHO PRAŽSKÉHO SBORU A. V. PO TOLERANČNÍM PATENTU

Adolf Kocna

Protireformace byla v Praze provedena tak důkladně, že to byl div, že se po vydání tolerančního patentu ještě vůbec nějací evangelíci našli (Lukášek). Na rozdíl od venkova byli evangelíci v Praze srdce bázlivého stran veřejného vyznání svého náboženství (Ježovic). A tak musela Praha zápasit o nový církevní život víc, než jiné toleranční sbory (Lukášek). První vůbec se přihlásil až 28.2.1782 mlynář Stárek s rodinou z blízkého Vyšehradu (Hrejša). Aby bylo dosaženo potřebného počtu rodin, tj. 100, jež směly založit sbor, bylo nutno shromáždit je až z rozsáhlého okolí, vzdáleného i několik hodin cesty. Pražský sbor byl tak zcela mimořádný tím, že jen 36 osob bydlelo v tehdejších třech pražských městech - Praha jako ujednocený celek vznikla až 1784 - a jinak jej tvořili členové z 36 okolních obcí.

Po národnostní stránce to bylo 95 rodin s 280 členy českými a 11 rodin s 22 členy německými (Hrejša) - to byli ti Němci, kteří chtěli být členy civilního městského sboru, ne onoho již dříve vzniklého sboru vojenského. 7.11.1782 je konečně seznam dostatečného počtu hotov, je podána žádost vrchnosti a již 13.11. je dán souhlas k založení a.v. sboru v Praze. Po stránce sociální se sbor skládal z nejhudších vrstev: 1. zemědělci: sedláci, půlsedláci, čtvrtníci, chalup-

níci, domkáři, podruzi, oráči, vinaři, ovčáci, pacholci a děvečky (40); 2. řemeslníci: krejčí, ševci, tesaři, truhlář, kovář, kolář, krosnář, krupař a jejich tovaryši (26); 3. živnostníci a obchodníci: mlynáři, šenkýři, prodavačka piva, prádla, stavitelka (10); 4. dělníci: nádeníci, kočí, šrotýři, převozníci, cihláři, zedníci (19). Němci byli sociálně výš: 1 baron, 2 herci, 3 obchodníci, písař, poddůstojník v penzi, kožišník.

První české bohoslužby vykonal zvolený slovenský kazatel Matěj Markovic již 1.1.1783. V tomto roce přistoupilo 58 rodin, v dalším 22 - hlavně z blízkého, ale i ze vzdáleného (až 6 hodin cesty) okolí - obdobného sociálního složení, jako zakládající rodiny. 1784 si sbor mohl pomoci daru z ciziny koupit dům v Truhlářské ulici a upravit si v něm modlitebnu. Po několik let ji používali společně s německým sborem.

Sbor rostl velice pomalu, hlavně z dalších vzálenějších venkovských oblastí, takže vznikly 3 filiálky: 1. za Berounem (15 rodin s 55 členy), 2. na Dobříšsku - zárodek pozdějšího sboru "Rybníky" (76 rodin s 266 členy), 3. na Orlicku (32 rodin s 110 členy), takže po 9 letech měl sbor celkem 323 rodin s 1085 členy ve 108 obcích, ale z toho v Praze jen 56 osob (Hrejša).

Postupně se začali hlásit též evangelíci h. v., ale teprve roku 1846 jich bylo tolik, aby se z dosavadního unionového sboru mohli oddělit a založit vlastní, tj. klimentský sbor.

#### Literatura

- 1 Seznam údů sboru českého evanj. a v. v Praze v letech 1782-1788 a Seznam údů platících salár 1782-1794 (archiv Salvátorského sboru v Praze)
- 2 Ferd. Hrejša: Dějiny české evangelické církve v Praze

a ve středních Čechách v posledních 250 letech, Praha, 1927.

- 3 J. Lukášek: Z doby toleranční, Praha, 1914,